

N:o 117.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående beredande af pension från allmänna indragningsstaten åt en del vid Karlsborgs fästningsbyggnad anställde arbetare m. fl.; gifven Stockholms slott den 11 mars 1909.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen medgifva,

att nedannämnda personer må å allmänna indragningsstaten under sin återstående lifstid åtnjuta årliga pensioner med följande belopp, nämligen: en hvar af förre fästningsbyggnadsarbetarna Gustaf Andersson och Jakob Emanuel Johansson samt fästningsbyggnadsarbetarna Karl Gustafsson och Frans August Andersson Otter med trehundra kronor, äfvensom förre arbetaren vid Borghamns kalkstensbrott Victor Filip Brandt med femtio kronor, att utgå till Andersson, Johansson och Brandt från innevarande års början samt till Gustafsson och Andersson Otter från och med månaden näst efter den, då deras nuvarande anställning vid Karlsborgs fästning upphör, dock hvad Gustafsson beträffar tidigast från den 1 mars 1910.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

O. B. Malm.

*Utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
11 mars 1909.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD,
MALM.

Departementschefen, statsrådet Malm, anförde vidare:

»Uti särskilda underdåniga skrivelser den 24 november 1908 har arméförvaltningens fortifikationsdepartement gjort framställning om beredande af pensioner åt arbetarna Gustaf Andersson, Jakob Emanuel Johansson, Karl Gustafsson och Frans August Andersson Otter, hvilka varit eller vore anställda vid Karlsborgs fästningsbyggnad.

Rörande omförmälda arbetares förhållanden har fortifikationsbefälhafvaren å Karlsborgs fästning efter verkställd utredning meddelat följande:

Gustaf Andersson vore född den 26 oktober 1845 och hade varit anställd i kronans tjänst under omkring 35 år, däraf öfver 33 år vid Karlsborgs och återstoden vid Vaxholms—Oscar Fredriksborgs fästningsbyggnad. Han hade de senaste åren af sin tjänstgöring varit använd

dels såsom renhållare och dels såsom stalldräng med en aflöning af 25 öre i timmen samt hade numera erhållit afsked. Andersson hade hustru och 2 minderåriga barn att försörja, men hans arbetsförmåga vore betydligt nedsatt och han befunde sig i fattiga ekonomiska omständigheter.

Jakob Emanuel Johansson vore född den 8 december 1845 och hade, då han år 1906 erhöll afsked, arbetat vid Karlsborgs fästningsbyggnad under mer än 25 år. Hans aflöning hade sista tiden uppgått till 25 öre i timmen. Johansson vore sjuklig och numera ej arbetsför samt befunde sig i betryckta ekonomiska förhållanden.

Karl Gustafsson, född den 24 februari 1850, hade varit anställd vid Karlsborgs fästningsbyggnad sedan år 1873 och tjänstgjorde för närvarande såsom vattenledningsförman mot en aflöning af 840 kronor om året jämte fri bostad och vedbrand. Gustafsson hade visserligen hittills skött denna viktiga och kräfvande befattning på ett någorlunda tillfredsställande sätt, men då det vore i hög grad önskvärdt att för vården af de numera vidlyftiga vattenledningsanläggningarna erhålla en yngre och mera kompetent person, hemställde fortifikationsbefälhafvaren, att åtgärder måtte vidtagas för beredande åt Gustafsson af pension å skäligt belopp, att utgå tidigast från den 1 mars 1910, då han uppnådde 60 lefnads- och 37 tjänstår.

Frans August Andersson Otter vore född den 21 januari 1852 och hade varit anställd vid fästningsbyggnaden alltsedan år 1881 till en början såsom stalldräng samt sedermera såsom handräckningskarl och såsom skogs- och vägarbetare. Hans aflöning hade under de sista åren utgått med 25 öre i timmen, men då arbetstillfällena vid fästningen alltmera minskades, kunde han ej längre påräkna ständigt arbete därstädes af denna art. Andersson vore dessutom enligt läkarintyg på grund af ålderdomssvaghet och kronisk reumatism oförmögen till vidare arbete såsom fästningsbyggnadsarbetare. Han befunde sig i knappa ekonomiska förhållanden och hade åldrig moder och en syster att försörja.

För egen del har arméförvaltningens fortifikationsdepartement hemställt, att på grund af hvad rörande ifrågavarande arbetare blifvit upplýst nådig proposition måtte aflätas till Riksdagen om beviljande å allmänna indragningsstaten af pension å 300 kronor till en hvar af dem.

Statskontoret har i afgifvet underdånigt yttrande tillstyrkt fortifikationsdepartementets framställning samt därvid erinrat, att Riksdagen, med anledning af därom aflättna nådiga propositioner, såväl år 1907 som år 1908 under liknande förhållanden beviljat pensioner å samma belopp åt arbetare vid Karlsborgs fästningsbyggnad.

Arméförvaltningens nämnda departement har vidare i underdånig skrifvelse den 7 november 1908 hemställt om beviljande af årligt understöd åt förre arbetaren vid Borghamns kalkstensbrott Victor Filip Brandt, hvilken därom gjort ansökning. Fortifikationsbefälhafvaren å Karlsborgs fästning, som till departementet öfverlämnat berörda ansökning, har därom efter verkställd utredning anfört följande: Brandt, som vore född den 28 december 1857 och varit anställd vid Borghamns kalkstensbrott i 18 år, hade under sitt arbete genom olycksfall blifvit skadad icke mindre än tre särskilda gånger, nämligen 1898 och 1903 genom sprängskott samt 1906 genom fall från en stenhög. Enligt intyg af schaktmästaren vid kalkstensbrottet hade Brandt till följd af dessa olycksfall varit oförmögen till arbete under omkring en månads tid vid hvarje tillfälle. Någon anmälan jämlikt föreskrifterna i lagen om olycksfall i arbete hade emellertid icke ägt rum, emedan olycksfallen icke ansetts vara af den art, att desamma kunde läggas till grund för ersättning. Efter sista olycksfallet hade Brandt fortsatt sitt arbete under 1½ år, till dess han på grund af minskad arbetstillgång under februari månad år 1908 erhållit afsked. Brandt hade då med goda vitsord arbetat vid nämnda stenbrott sedan augusti månad år 1890 eller under sammanlagdt nära 18 år. Hans arbetsförtjänst hade under de sista 5 åren uppgått till högst 655 kronor 49 öre samt lägst 434 kronor 49 öre (år 1906). Brandt, som vore gift och hade haft sju barn, hvaraf tre ännu bodde hos föräldrarna, ägde en stugubyggnad men icke några andra tillgångar.

Enligt intyg af läkaren vid Vadstena lasarett har Brandt tre gånger vårdats därstädes: *en* gång till följd af skador genom sprängskott i högra sidan af ansiktet samt kring högra ögat och örat, hvilka skador medfört försämrad hörsel, *en* gång för skador i vänstra sidan af bröstet, förorsakade genom en lössprängd sten, samt den *tredje* gången för en genom fall föranledd kontusion i samma sida af bröstet; och anser nämnda läkare, att dessa upprepade olyckshändelser skadat Brandts nervsystem och åstadkommit en allmän nedsättning af hans krafter och arbetsförmåga.

Riksförsäkringsanstalten har i afgifvet utlåtande anfört, att den genom olycksfallet år 1898 uppkomna nedsättning af hörselförmågan å ena örat, där-est lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete varit därå tillämplig, dock icke skulle hafva berättigat Brandt till någon erättning, samt att ej heller de båda öfriga olycksfallen, hvarken hvart för sig eller tillhopa, haft till följd sådan skada, som enligt berörda lag berättigar till ersättning af arbetsgifvaren, men att riksförsäkringsanstalten likväl ansett den möjligheten icke vara utesluten, att de upp-

repade olycksfall, som drabbat Brandt, i förening med den omständigheten, att han numera blifvit afskedad, bidragit att framkalla de i läkarbetygen angifna funktionsrubbingarna af nervös art och däraf föranledd nedsättning i arbetsförmågan. Riksförsäkringsanstalten ansåge förden skull billighetsskäl starkt tala för att någon årlig pension bereddes Brandt samt föresloge, att för sådant fall pensionsbeloppet bestämdes till 50 kronor.

På grund af hvad riksförsäkringsanstalten anført har arméförvaltningens fortifikationsdepartement tillstyrkt, att åtgärder måtte vidtagas för beredande åt Brandt af pension från allmänna indragningsstaten till belopp af 50 kronor om året, att utgå från och med innevarande år.

Statskontoret har i afgifvit yttrande icke haft något att erinra häremot.

Då jag anser fullgoda skäl tala för bifall till myndigheternas hemställan i fråga om beredande af pension åt ifrågavarande arbetare, får jag i underdånighet tillstyrka, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva,

att nedannämnda personer må å allmänna indragningsstaten under sin återstående lifstid åtnjuta årliga pensioner med följande belopp, nämligen: en hvar af förre fästningsbyggnadsarbetarna Gustaf Andersson och Jakob Emanuel Johansson samt fästningsbyggnadsarbetarna Karl Gustafsson och Frans August Andersson Otter med trehundra kronor, äfvensom förre arbetaren vid Borghamns kalkstensbrott Victor Filip Brandt med femtio kronor, att utgå till Andersson, Johansson och Brandt från innevarande års början samt till Gustafsson och Andersson Otter från och med månaden näst efter den, då deras nuvarande anställning vid Karlsborgs fästning upphör, dock hvad Gustafsson beträffar tidigast från den 1 mars 1910».

Till hvad departementschefen sålunda hemställt täcktes, på tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter, Hans Maj:t Konungen lämna nådigt bifall; och skulle proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

Kurt Belfrage.